

A Fővárosi Ítéltábla a Dr. ... Ügyvédi Iroda által képviselt felperesnek, a ... Ügyvédi Iroda által képviselt **alperes neve** (törvényes képviselője: Nemzeti Fejlesztési Minisztérium 1011 Budapest, Fő u. 44-50.) alperes ellen általános szerződési feltételek érvényességének megállapítása iránt indított perében a Fővárosi Törvényszék 2014. szeptember 25. napján kelt 9. sorszámú végzésével kijavított 2014. szeptember 24. napján kelt 47.G.43.538/2014/8. számú ítélete ellen a felperes részéről 10. sorszámon benyújtott fellebbezés folytán meghozta az alábbi

í t é l e t e t :

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja.

A Fővárosi Ítéltábla kötelezi a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az alperesnek 504.000 (Ötszáznégyezer) forint + áfa, valamint 22.680 (Huszonkettőezer-hatszáznyolcvan) forint másodfokú perköltséget.

Az ítélet ellen fellebbezésnek helye nincs.

I n d o k o l á s

A felperes 2014. szeptember 2. napján előterjesztett, a Kúriának a pénzügyi intézmények fogyasztói kölcsönszerződéseire vonatkozó jogegységi határozatával kapcsolatos egyes kérdések rendezéséről szóló 2014. évi XXXVIII. tv. (a továbbiakban: Törvény) 8. § (4) bekezdésére és 11. § (3) bekezdésére alapított keresetében annak megállapítását kérte, hogy az általa a Törvény hatálya alá tartozó - 2004. május 1. napja és 2014. július 26. napja közötti - időszakban kötött, a Törvény rendelkezései szerint fogyasztói kölcsönszerződésnek minősülő, a keresetben megjelölt pénzügyi lízingszerződésekben alkalmazott, számára egyoldalú szerződésmódosítást lehetővé tevő általános szerződési feltételek megfelelnek a Törvény 4. § (1) bekezdésében meghatározott feltételeknek, tisztességesek és ezért érvényesek.

A kereset az alábbi szerződési kikötések érvényességének megállapítására irányult:

1. A 2010. március 1. napja és 2011. április 5. napja között hatályos Pénzügyi lízingszerződés MCSL-1001. számú általános lízingfeltételek fix vagy változó lízingdíj-törlesztőrészekkel, változó lízingdíj-törlesztőrészek esetén forint, vagy deviza alapon változó lízingdíjakkal, XXII. Egyéb rendelkezések fejezetének 1. és 2. pontjai,
2. A 2010. március 1. napja és 2011. április 5. napja között hatályos Pénzügyi lízingszerződés MCSL-1002. számú általános lízingfeltételek fix vagy változó lízingdíj-

törlesztőrészletekkel, változó lízingdíj-törlesztőrészletek esetén forint, vagy deviza alapon változó lízingdíjakkal, Direkt finanszírozás, XXII. Egyéb rendelkezések fejezetének 1. és 2. pontjai,

3. A 2010. március 1. napja és 2011. április 5. napja között hatályos Pénzügyi lízingszerződés MCSL-1003. számú általános lízingfeltételek fix vagy változó lízingdíj-törlesztőrészletekkel, változó lízingdíj-törlesztőrészletek esetén forint, vagy deviza alapon változó lízingdíjakkal, Visszlízing, XXII. Egyéb rendelkezések fejezetének 1. és 2. pontjai.

Az 1.-3. pontban hivatkozott általános szerződési feltételek tartalma egymással egyező:

„XXII. Egyéb rendelkezések

1. A Lízingbeadó a szerződésben meghatározottakon túl a szerződéskötéskor meghatározott feltételek melletti díjszabást alkalmazza a következő esetekben.

A futamidő alatti csekk-kérés, Lízingbevevő által harmadik személy részére történő használatbaadás engedélyezése, forgalmiengedély-csere, személy- és teherfuvarozói engedély kiadása, üzembentartói engedély és egyéb engedély kiadása, bankinformáció nyújtása, szerződésfelmondás, szerződésmódosítás, felszólítás a szerződéses kötelezettség teljesítésére, szerződésmásolat készítése, már kiadott dokumentumok ismételt kiállítása, sms-ben történő felszólítás és/vagy felmondás, felmondás hatályon kívül helyezése, KHR-be való felvitelre való figyelmeztetés és a KHR-be való adatátadásról tájékoztatás.

2. A Lízingbeadó Természetes személy lízingbevevő esetén a lízing futamideje alatti csekk-kérés, felszólítás, szerződésfelmondás, szerződéses kötelezettség teljesítésére vonatkozó felszólítás, KHR-be való felvitelre való figyelmeztetés és a KHR-be való adatátadásról tájékoztatás költségét jogosult egyoldalúan a jelen Lízingszerződés megkötését követően a Magyar Posta Zrt.-nek a Lízingbeadó által fentiek szerint igénybe vett szolgáltatásainak díjáról szóló hirdetményben foglalt változás tényleges hatásának megfelelő arányban akként módosítani, hogy ezen változás évente a Központi Statisztikai Hivatal által közzétett előző évi éves fogyasztói árindex mértékét nem haladja meg.

A Lízingbeadó a fentebb megjelölt díjak módosítása esetén a Természetes személy lízingbevevőt a módosítás tényéről és a módosított díjak új mértékéről a módosítás hatálybalépését megelőzően legalább hatvan nappal hirdetményben, továbbá - a Lízingszerződésben foglaltak szerint - a módosítás hatálybalépését megelőző legalább 60 nappal postai úton feladott levéllel vagy más tartós adathordozón is értesíti.

A fenti díjaknak Természetes személy lízingbevevő számára kedvezőtlen egyoldalú módosítása esetén a Természetes személy lízingbevevő a módosítás hatálybalépése előtt jogosult a Lízingszerződés díjmentes felmondására."

A felperes indítványozta, hogy a kereset érdemi elbírálását megelőzően a bíróság a Polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. tv. (a továbbiakban: Pp.) 155/B. § (2) bekezdése alapján a per tárgyalásának egyidejű felfüggesztése mellett kezdeményezze az Alkotmánybíróság eljárását a Törvény 4. § (1) bekezdése, 7. § (7) bekezdése a) pontja, 10. § (3)-(4) bekezdése, 11. §-a alaptörvény-ellenességének, továbbá a 2/2014. Polgári Jogegységi Határozat 2. pontjában foglaltak alaptörvény-ellenességének megállapítása iránt.

A felperes az Európai Unió Bírósága előzetes döntéshozatali eljárásának kezdeményezését is indítványozta a Pp. 155/A. §-a szerint a 2014/17/EU irányelv 23. cikk (5) bekezdésében, valamint a 93/13/EGK irányelv 7. cikkében foglaltak értelmezése érdekében, a per tárgyalásának egyidejű felfüggesztése mellett.

Az alperes érdemi ellenkérelme a kereset elutasítására irányult, az egyedi normakontroll eljárás és az előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezésének szükségességét cáfolva.

Az elsőfokú bíróság a 2014. szeptember 10-én megtartott tárgyaláson a 7. sorszámú jegyzőkönyvbe foglalt II. számú végzésével elutasította a felperesnek az Alkotmánybíróság eljárásának kezdeményezésére, valamint az Európai Unió Bírósága előzetes döntéshozatali eljárásának kezdeményezésére és a tárgyalás felfüggesztésére irányuló kérelmét.

Az elsőfokú bíróság 2014. szeptember 24-én meghozott 9. sorszámú végzésével 2014. szeptember 25-én kijavított 47.G.43.538/2014/8. sorszámú ítéletével elutasította a keresetet, kötelezte a felperest 15 napon belül az alperesnek 1.447.800 forint perköltség megfizetésére.

Az elsőfokú bíróság határozatát a Pp. 206. § (2) bekezdése szerint a felek nyilatkozatai és a csatolt okiratok alapján megállapított tényállásra alapította figyelemmel a Törvény 1. § (1) bekezdésére, 4. § (1) bekezdésére és 11. §-ára.

Elsődlegesen rámutatott arra, hogy a Törvény 4. § (1) bekezdésében felállított hét feltétel a Kúria 2/2014. PJE határozata 2. pontjában megfogalmazott és a 2. pontra vonatkozó indokolási részében kifejtett hét elvet emeli át, mely jogegységi határozat a Kúria Polgári Kollégiumának a fogyasztói kölcsönszerződésben pénzügyi intézmény által alkalmazott általános szerződési feltételekben szereplő egyoldalú szerződésmódosítási jog tisztességtelenségéről szóló 2/2012. (XII. 10.) PK vélemény 6. pontjában felsorolt elveket vette át. Felperesnek a tisztességtelenség vélelme megdöntése körében az általa „perbe hozott” általános szerződési feltételek rendelkezéseinek ezen elveknek való megfelelését kellett bizonyítania akként, hogy valamennyi kikötésnek egyidejűleg kell megfelelnie a Törvény 4. § (1) bekezdés a)-g) pontjaiban foglalt feltételeknek.

A kereset érdemi elbírálását megelőzően felperes indítványára azt vizsgálta, hogy az alkotmánybírósági eljárás, illetve az előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezésének feltételei fennállnak-e.

A felperes az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. tv. (a továbbiakban: Abtv.) 25. § (1) bekezdése alapján indítványozta az egyedi normakontroll eljárás bírói kezdeményezését, kérve a Törvény 4. § (1) bekezdésének, 7. § (7) bekezdése a) pontjának, a 10. § (3) - (4) bekezdésének, valamint a 11. §-ának, továbbá a 2/2014. PJE határozat 2. pontjában foglaltaknak visszamenő hatállyal történő megsemmisítését, a Törvény és a 2/2014. PJE határozat ezen rendelkezései jelen eljárásban történő alkalmazásának kizárását. Az elsőfokú bíróság alaptörvény-ellenességet a hivatkozott rendelkezések tekintetében nem észlelt sem a hatalommegosztás, a jogállamiság, a jogbiztonság és a visszamenőleges hatályú jogalkotás tilalma elvével, sem a tisztességes eljáráshoz, valamint a bírósághoz fordulás jogával és a bírói függetlenség elvével, továbbá a fogyasztó jogainak sérelmével és az Alaptörvény E) cikkének rendelkezéseivel kapcsolatban. Álláspontja szerint önmagában az a tény, hogy a Törvény speciális anyagi és eljárásjogi rendelkezések alkalmazását írja elő, nem eredményezi automatikusan ezen jogok és elvek sérelmét, a Törvény által meghatározott jogkérdés e szabályok mellett is eldönthető a bírósági eljárással kapcsolatos alkotmányossági követelményeknek megfelelően. Egyebekben részletes indokolását nem adta a felperesi alkotmányossági aggályoknak, utalva a BH 1994.448. szám alatt közzétett eseti döntésben taglalt jogirodalmi álláspontra, mivel ezáltal tényleges normakontrollt végezne.

A felperes az Európai Unió működéséről szóló Szerződés (EUMSZ) 267. cikke alapján kezdeményezte az előzetes döntéshozatali eljárást a fogyasztókkal kötött szerződésekben alkalmazott tisztességtelen feltételekről szóló, a Tanács 1993. április 5-i 93/13/EGK irányelve 7. cikkének, továbbá az Európai Parlament és a Tanács 2014. február 4-i 2014/17/EU irányelve 23. cikk (5) bekezdésének értelmezése tárgyában. Az elsőfokú bíróság rámutatott arra, hogy a fogyasztó gazdasági érdekeinek hatékonyabb védelme

érdekében garanciális szabályokat deklaráló 93/13/EGK irányelv közvetlenül nem alkalmazható, az irányelv által kitűzött célokat - annak implementálásán keresztül - számos hazai jogszabály rendelkezése garantálja. Ebből következően szükségtelen a hivatkozott irányelv értelmezése, különös tekintettel arra, hogy rendelkezéseire a Kúria is figyelemmel volt jogegységi határozatának meghozatala során. A 2014/17/EU irányelv tekintetében rámutatott arra, hogy a tagállami implementáció határideje egyrészt nem járt le, másrészt annak 43. cikk (1) bekezdése értelmében rendelkezései nem alkalmazandók azokra a hitelmegállapodásokra, amelyek 2016. március 21. napja előtt kerültek megkötésre. Mivel jelen perben kizárólag a 2004. május 1. napja és a Törvény hatálybalépésének 2014. július 26. napja között alkalmazott általános szerződési feltételek vizsgálhatók, ezen irányelv a per szempontjából irreleváns.

A kereset érdemét illetően az elsőfokú bíróság az alábbiakat állapította meg:

A felperes a Törvény 4. § (1) bekezdésében meghatározott vélelem megdöntése iránt kizárólag a vélelemmel érintett 2004. május 1. napja és 2014. július 26. napja között alkalmazott, fogyasztói kölcsönszerződés részévé vált egyoldalú kamat-, költség-, vagy díjemelést lehetővé tévő szerződéses kikötések azon körét peresíthette, amelyeket egyedileg nem tárgyaltak meg a szerződő felek. Azon szerződési feltételek, amelyeket a Törvény 4. § (1) bekezdésében felállított vélelem nem érintett - vagyis nem tesznek lehetővé egyoldalú kamat-, költség-, vagy díjemelést - nem tartoznak a Törvény hatálya alá, így keresettel nem támadhatók. Ebből következően a felperesi kereseti kérelem 1-3. pontjaiban megjelölt általános szerződési feltételek 1. pontjai tekintetében felperesnek nincs keresetőségi joga, így a bíróság ezirányú keresetét elutasította.

A felperesi kereseti kérelem 1-3. pontjaiban megjelölt általános szerződési feltételek 2. pontjai tekintetében az elsőfokú bíróság a Törvény 4. § (1) bekezdés a)-g) pontjaiban meghatározott elveknek való megfelelést vizsgálta, rámutatva arra, hogy a Törvény 4. § (1) bekezdésében foglalt felsorolás nem jelent hierarchikus sorrendet, e feltételek egyenértékűek, egyben konjunktívak.

Ettől függetlenül az alperesi álláspontot osztva elsődlegesen az átláthatóság követelményének érvényesülését vizsgálta az elsőfokú bíróság a Törvény 4. § (1) bekezdés e) pontja alapján. A 2/2014. PJE indokolásának - a 2/2012. PK vélemény 6. pontjára visszautaló - III/2. pontjára hivatkozással kifejtette, hogy nem érvényesül az átláthatóság követelménye, ha a fogyasztó nem láthatta előre, hogy milyen feltételek teljesülése esetén és milyen mértékben kerülhet sor további terhek rá történő áthárítására. Az egyoldalú szerződésmódosítást lehetővé tevő kikötés akkor felel meg a világos, az érthető megfogalmazás és az átláthatóság - Európai Unió Bírósága C-92/11. számú ítélete által is értelmezett - elveinek, ha a szerződéskötéskor felmérhetővé, az egyoldalú szerződésmódosítás bekövetkeztekor pedig - a már bekövetkezett körülményváltozás(ok) konkrét mértékének ismeretében - ellenőrizhetővé teszi a fogyasztó számára a rá nézve hátrányos szerződésmódosítás indokoltságát, arányát, mértékét. A felperesi kereseti kérelem 1-3. pontjaiban megjelölt általános szerződési feltételek 2. pontjai nem határozzák meg, hogy felperes a Magyar Posta Zrt. mely szolgáltatásait fogja igénybe venni, s e kérdésben a felperesi kereseti kérelem 1-3. pontjaiban megjelölt általános szerződési feltételek 1. pontjai sem nyújtanak támpontot. A fogyasztó nem tudja előre felmérni, hogy a 2. pontban tételesen felsorolt események (csekk-kérés, felszólítás, szerződésfelmondás, stb.) bekövetkezésekor az azokkal kapcsolatosan felmerülő költségek a szerződés megkötésekor irányadó összegükhöz képest változnak-e, és ha igen, milyen mértékben. A felperes által alkalmazott általános szerződési feltételek díjjegyzékei (a keresetlevél F/2/C/II. számú melléklete) szintén nem tartalmaznak adatot arra nézve, hogy az egyes felperesi szolgáltatásokkal, tájékoztatásokkal, jognyilatkozatokkal kapcsolatosan a felperes a Magyar Posta Zrt. melyik szolgáltatását veszi igénybe, és annak költsége a díjjegyzékben

meghatározott díjain, költségein belül mekkora részt tesz ki, azokra arányosan miként hat. Ennek következtében a felperes által felszámított postai költség, annak esetleges módosulása és a módosítás mértéke a fogyasztó számára nem állapítható meg, nem láthatja előre, hogy mely feltételek teljesülése esetén milyen mértékben kerülhet sor további terhek reá történő áthárítására. Ebből következően a felperesi kereseti kérelem 1-3. pontjaiban megjelölt általános szerződési feltételek 2. pontjai nem felelnek meg az átláthatóság követelményének. E szempontból irreleváns az a felperesi hivatkozás, hogy az általános szerződési feltételek által lehetővé tett módosítás a fogyasztó számára minimális összeget jelent, annak mértékét a felperes a Központi Statisztikai Hivatal által közzétett előző évi éves fogyasztói árindex mértékében maximalizálta, továbbá az a tény is, hogy felperes nem élt az egyoldalú módosítás lehetőségével; e körülmények önmagukban nem teszik jogszerűvé a hivatkozott rendelkezéseket. A felperesi kereseti kérelem 1-3. pontjaiban megjelölt általános szerződési feltételek 2. pontjai „a Magyar Posta Zrt.-nek a Finanszírozó által fentiek szerint igénybe vett szolgáltatásainak díjáról szóló hirdetményben foglalt” változásokra utalnak, azonban nem szükségszerű, hogy a fogyasztóknak azokról tudomásuk legyen. Sérti az átláthatóság, de az egyértelmű és érthető megfogalmazás elvét is, ha egy-egy szerződéses kikötés értelmezésénél a pénzügyi intézmény a vele szerződő fogyasztót több különböző irat összeolvasására kényszeríti.

A Törvény 4. § (1) bekezdés a) pontjában meghatározott egyértelmű és érthető megfogalmazás elvének sérelmét az elsőfokú bíróság az átláthatóság elvének vizsgálata során kifejtett okokból szintén megállapította.

Ugyancsak megállapította az elsőfokú bíróság a Törvény 4. § (1) bekezdés b) pontjában meghatározott tételes meghatározás elvének sérelmét, melynek a felperesi kereseti kérelem 1-3. pontjaiban megjelölt általános szerződési feltételek 2. pontjai csupán részben felelnek meg, figyelemmel a 2/2012. PK vélemény 6.b) pontjában foglaltakra. Egyrészt tételesen felsorolják azokat az eseményeket (csekk-kérés, felszólítás, szerződésfelmondás, stb.), amelyek bekövetkeztek az azokkal kapcsolatosan felmerülő, a felperes által egyoldalúan módosítható költségeket a felperes a fogyasztóra hárítja, ugyanakkor nem határozzák meg pontosan, melyek azok a szolgáltatások, amelyek költségei a fogyasztót terhelik. Tehát az ok-lista egyik felét tartalmazzák e rendelkezések, melyekből a fogyasztó fel tudja mérni, hogy milyen események bekövetkezésekor kell e költségeket viselnie, de azt már nem, hogy melyek ezek az előre meg nem határozott szolgáltatások alapján a jövőben felmerülő költségek.

A Törvény 4. § (1) bekezdés c) pontjában meghatározott - a 2/2012. PK vélemény 6.c) pontjában részletezett - objektivitás elvébe ütközést is megállapította az elsőfokú bíróság, arra tekintettel, hogy bár nyilvánvaló, hogy a felperesnek a Magyar Posta Zrt. árképzésére nincs ráhatása, ugyanakkor szabadon választja meg, hogy a Magyar Posta Zrt. szolgáltatásai közül melyiket és milyen költséggel járót vesz igénybe, így végső soron befolyásolni tudja a fogyasztóra továbbhárított költségek mértékét, nagyságrendjét.

A felperesi kereseti kérelem 1-3. pontjaiban megjelölt általános szerződési feltételek 2. pontjai ugyancsak nem felelnek meg a Törvény 4. § (1) bekezdés d) pontjában foglalt ténylegesség és arányosság elvének, miután a felperes által igénybe vett postai szolgáltatás pontos megjelölésének, költségének, a felperes díjain belüli arányának feltüntetése hiányában a változás mértéke, aránya előre nem látható.

Az elsőfokú bíróság a 2/2014. PJE III/2. pontjára, a 2/2012. PK vélemény 6.g) alpontjára, valamint a Törvény miniszteri indokolására utalással megállapította, hogy a Törvény 4. § (1) bekezdés g) pontjában foglalt szimmetria elve nem érvényesül. A felperesi kereseti kérelem 1-3. pontjaiban megjelölt általános szerződési feltételek 2. pontjai kizárólag a felperes jogosultságaként határozzák meg a költségek módosításának lehetőségét. A szabályozás hiányossága folytán a fogyasztó nem alapíthat jogot a számára

kedvező irányú körülményváltozásokra, azokat kikényszeríteni nem tudja felperessel szemben. A hitelintézetekről és a pénzügyi vállalkozásokról szóló 1996. évi CXII. tv. (a továbbiakban: régi Hpt.) 2010. január 1. napjától hatályos kógens előírása alapján a felperes által alkalmazott árazási elvekben - melyeket a pénzügyi intézményt felügyelő hatóság ellenőrzött - a szimmetria elvének érvényesülnie kellett. Az elsőfokú bíróság ettől függetlenül arra a következtetésre jutott, hogy a régi Hpt. 210. § (3)-(4) bekezdései, valamint a hitelintézetekről és a pénzügyi vállalkozásokról szóló 2013. évi CCXXXVII. tv. (a továbbiakban: Hpt.) 279. § (4)-(5) bekezdései által szabályozott, azonban a fogyasztó által meg nem ismerhető árazási elvek nem képezik a felperes általános szerződési feltételeinek részét, ezért a felperes alappal nem hivatkozhat a szimmetria elvének érvényesítése során e rendelkezésekre. Utalt arra, hogy az árazási elvek pénzügyi intézményt felügyelő hatóság általi ellenőrzése közjogi jogviszony keretében valósul meg, azokat a felperes a kereset tárgyává nem tette. Álláspontja szerint, ha a bíróság el is fogadná a felperesi érvelést a szimmetria elvének érvényesülése tárgyában, a rendelkezések akkor is az átláthatóság elvébe ütköznek. E körben hivatkozott az Európai Unió Bíróságának C-92/11. számú (RWE/Verbraucherzentrale Nordrhein Westfalen eV) iránymutató döntésének 50. pontjára, miszerint a jogszabály előírása folytán kötelezően alkalmazandó és ezáltal a szerződés részévé váló jogszabályi rendelkezést az átláthatóság érvényesülésének biztosítása céljából kifejezetten a szerződés részévé kell tenni annak érdekében, hogy a fogyasztó erről megfelelően tájékozott legyen. Az átláthatóság elvének megfelelően a felperesnek a Hpt. által a vélelmezetten kötelezően érvényesülő rendelkezését be kellett volna emelnie a szerződéses kikötések közé, hogy ezáltal a fogyasztó egyértelműen megállapíthassa, az adott feltétel bekövetkezése esetén követelhet-e, ha igen, milyen mértékű költségsökkentést a felperestől.

Ezzel szemben a Törvény 4. § (1) bekezdés f) pontjában meghatározott felmondhatóság elve tekintetében megállapította az elsőfokú bíróság, hogy a felperesi kereseti kérelem 1-3. pontjaiban megjelölt általános szerződési feltételek 2. pontjai annak egészében megfelelnek, mivel a költségeknek a természetes személy adós számára kedvezőtlen egyoldalú módosítása esetén a szerződés díjmentes felmondását lehetővé tették. Mindezekre tekintettel az elsőfokú bíróság a Törvény 11. § (2) bekezdése alapján a keresetet a Törvény 4. § (1) bekezdés a) - e) és g) pontjaiban foglalt elvek sérelme okán elutasította.

Az első fokú ítélettel szemben a törvényes határidőn belül a felperes terjesztett elő fellebbezést az első fokú ítélet Pp. 253. § (1) - (3) bekezdése szerinti megváltoztatására, a keresetnek helyt adásra, alperes első- és másodfokú per költségekben való marasztalására irányulóan, a Törvény 11. § (3) bekezdése szerint kérve annak megállapítását, hogy a felperesi kereseti kérelem 1-3. pontjaiban megjelölt általános szerződési feltételek - azok 1. és 2. pontjaiban foglalt rendelkezések - tisztességesek és érvényesek. Az ítélet érdemi felülbírálatát megelőzően kezdeményezte a per tárgyalásának felfüggesztését a Pp. 155/A. § (2) bekezdése, illetve 155/B. § (2) bekezdése alapján. Az Abtv. 25. § szerinti egyedi normakontroll eljárás bírói kezdeményezését indítványozta, kérve a Törvény 1. § (1) és (3) bekezdése, 4. § (1) és (2) bekezdése, 6. §-a, 7. § (7) bekezdés a) pontja, 8. § (1) bekezdés a) pontja, 8. § (3) bekezdése, 9. § (3) bekezdése, 10. § (2) - (3) és (4) bekezdése, 11. §-a, 19. § (1) és (2) bekezdése, továbbá a 2/2014. PJE határozat 2. pontjában foglaltak visszamenő hatállyal történő megsemmisítését, e rendelkezések jelen peres eljárásban történő alkalmazásának kizárását. Az EUMSZ 267. cikke alapján indítványozta előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezését az Európai Unió Bíróságánál a 2014/17/EU irányelv 23. cikk (5) bekezdésében, valamint a 93/13/EGK tanácsi irányelv 1. cikk (2) bekezdésében és 7. cikkében foglalt rendelkezések értelmezésére irányulóan.

Az Alkotmánybíróság eljárásának kezdeményezésére irányuló indítványával

összefüggésben felperes az első fokú eljárásban előadottakat részben kiegészítve hangsúlyozta, hogy a Törvényben a jogalkotó az általa korábban alkalmazott tisztességtelenség fogalmát a Törvény hatálya alá tartozó szerződési feltételek vonatkozásában a tisztességtelenség törvényi definícióján túlmutató olyan tartalommal töltötte meg vélelem formájában, amely normatív tartalommal az általános szerződési feltételek tisztességtelenségére vonatkozó korábbi jogi szabályozás nem rendelkezett.

A visszamenőleges jogalkotás tilalmába ütközik és ennél fogva sérti az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdése szerinti jogállamiság, illetve az annak részét képező jogbiztonság követelményét az, hogy a Törvény 1. § (1) bekezdése és 4. § (1) - (2) bekezdése a Törvény hatálybalépését megelőzően kötött fogyasztói kölcsönszerződések egyoldalú pénzügyi módosításával kapcsolatos szerződési feltételei vonatkozásában a tisztességtelenség új definícióját állítja fel, mégpedig úgy, hogy a bíróságnak nincs lehetősége arra, hogy a feltétel tisztességességét az alkalmazásakor hatályos jogszabályi környezet rendelkezéseire tekintettel bírálja el, a tisztességesség megállapítását olyan szempontokhoz köti, amelyeket a szerződéskötéskor a jogszabály nem írt elő, aminek következtében a bíróságnak a Törvény hatálybalépése előtt alkalmazott olyan szerződési feltételt kell tisztességtelenségnek minősítenie, amely a szerződéskötés időpontjában a Ptk.-ban rögzített szempontok alapján - a Törvény rendelkezései hiányában - nem biztos, hogy tisztességtelenségnek minősült volna.

A jogállamiság, jogbiztonság Alaptörvényben rögzített követelményét sérti az is, hogy a Törvény tárgyi hatályának az 1. § (1) bekezdése szerinti szabályozása, a személyi hatály 1. § (3) bekezdésében foglalt meghatározása, továbbá a Törvény 19. § (1)-(2) bekezdésében és 8. § (1) bekezdésében foglaltak nem elégítik ki a normavilágosság elvéből fakadó követelményeket; a tárgyi hatály körében nem egyértelmű, hogy mely szerződési konstrukciók minősülnek a Törvény hatálya alá tartozó deviza alapú szerződéseknek, ezzel összefüggésben nem világos „az egyedileg meg nem tárgyaltság” fogalom jelentése a Törvény alkalmazásában; a személyi hatály szabályozása bizonyos esetekben nem teszi lehetővé annak eldöntését, hogy kit illet meg a vélelem megdöntése iránti perindítási jogosultság. A normavilágosság elvének érvényesülése szempontjából továbbá kifogásolható, hogy a 19. § (1) - (2) bekezdése, valamint a 8. § (1) bekezdésében foglalt rendelkezések alapján nem teljesen egyértelmű, hogy a Törvénnyel felállított vélelem megdöntése iránti per megindítására nyitva álló igen rövid jogvesztő határidő mikor kezdődik.

A Törvény 19. § (1) és (2) bekezdésében foglaltakra figyelemmel ugyanakkor hiányzik a törvény alkalmazására felkészüléshez szükséges kellő idő, továbbá a 11. § (2) és (3) bekezdésében foglaltak alapján nem lehet megállapítani, hogy a vélelem megdöntése iránt a törvény rendelkezései szerint indított perben születő ítéletek személyi hatálya pontosan kire terjed ki, ami ugyancsak sérti a jogállamiság, jogbiztonság Alaptörvényben rögzített követelményét.

Mindezekon felül az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében rögzített tisztességes eljáráshoz való jogot sértik a Törvény 4. § (1) bekezdésében, 6. §-ában, 8. § (1) bekezdés a) pontjában, 8. § (3) bekezdésében, 9. § (3) bekezdésében, 10. § (4) bekezdésében, 11. § (1) bekezdésében, 7. § (7) bekezdés a), d), e), g) és h) pontjaiban foglalt rendelkezések, amelyek a maguk összességében sértik a tisztességes eljáráshoz fűződő jogot, valamint az anyagi jogi értelemben vett igazság feltárásához fűződő jog sérelmét is eredményezik, mert nem biztosítanak megfelelő időt a törvényben felállított vélelem megdöntése iránti perben áttekintendő nagy terjedelmű iratok feldolgozására.

Az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésében rögzített jogorvoslathoz való jogosultság sérelmét jelentik a Törvény 8. § (2) bekezdésében, 7. § (5) bekezdésében, 13. § (1) bekezdésében és 15. § (1) bekezdésében foglaltak, amelyek rendelkezések a jogvesztő perindítási határidő elmulasztása esetén kizárják az igazolási kérelem lehetőségét, a

kézbiztosítási vélelem megdöntésére sem adnak lehetőséget, továbbá a fellebbezési határidőt az általános 15 nappal szemben 8 napban, a felülvizsgálati kérelem benyújtásának határidejét pedig az általános 60 nappal szemben ugyancsak 8 napban állapítják meg.

Az előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezése tárgyában felperes az elsőfokú bíróság döntését megalapozatlannak tartotta, utalva arra, hogy jogi levezetése helytelen és hibás. Felperes arra alapította indítványát, hogy a Törvény előírásai - különösen a 7. § (1) és (7) bekezdésében foglalt rendelkezések - nem egyeztethetők össze a 93/13/EGK irányelv (a továbbiakban: Irányelv) céljával, tételes szabályaival. Miután felperes a 2014. július 26. napján hatályba lépett Törvény rendelkezéseit tartotta aggályosnak, nem megalapozott e körben az ezt megelőzően kihirdetett és hatályba lépett jogszabályokra, a 2/2014. PJE határozatra utalás. Felperes nem az Irányelv 1. cikk (2) bekezdésének alkalmazását indítványozta, hanem az 1. cikk (2) bekezdése és a 7. cikk jogértelmezését. Utalt a BH 2010.29. számú eseti döntésben foglaltakra, melyben a nemzeti bíróság a hatályos jogszabály rendelkezésének az uniós irányelvnek történő megfelelése tárgyában terjesztett elő kérdést előzetes döntéshozatal céljából. E kérdésre adott válasz függvényében további kérdésként merült fel, hogy a rendelkezések ütközése esetén, szemben a hatályos magyar jogszabály előírásaival, van-e lehetőség az irányelvben foglaltak alkalmazására a felek közötti jogviszonyban. Felperes álláspontja szerint a törvény 7. § (1) és (7) bekezdése ellentétben áll az irányelv 4. cikk (1) bekezdésében és 7. cikk (1)-(2) bekezdésében foglaltakkal. A 2/2014. PJE határozat maga is hivatkozott az Irányelvre, értelmezte annak rendelkezéseit utalva arra, hogy a régi Ptk. 209. § (2) és (5) bekezdése ültette át az Irányelv 4. cikk (1) és (2) bekezdését. Ezzel ellentétben a Törvény 11. § (1) bekezdésében foglaltak szerint e Törvény kizárja az egyéb anyagi jogi szabályok előírásainak alkalmazását, 4. §-ában, 11. §-ában és 7. § (7) bekezdés a) pontjában foglalt rendelkezései az uniós normáknak nem felelnek meg. Az Irányelv hatálya az 1. cikk (2) bekezdésének rendelkezése szerint nem terjed ki azokra az általános szerződési feltételekre, amelyek a tagállamok kötelező érvényű törvényi vagy rendeleti rendelkezéseket tartalmazó, jogszabályban rögzített előírásait veszik figyelembe, mellyel szemben a Törvény 4. § (1) bekezdésében foglalt elveknek a 11. § szerinti kizárólagossága éppen ezen rendelkezések alkalmazhatóságát zárja ki.

Felperes vitatta az elsőfokú bíróságnak a 2014/17/EU irányelv időbeli hatályára vonatkozó érvelését, azonban ezen irányelv hatályától függetlenül is az uniós joggyakorlatnak való megfelelés kérdését veti fel, hogy a Törvény 4. §-ában, 7. § (7) bekezdés a) pontjában, 10. § (3) - (4) bekezdésében és 11. §-ában foglaltak az irányelvi követelményekkel összeegyeztethetők-e, mivel a Törvény a hatálya alá tartozó szerződések megkötésének időpontjához képest évekkel később határozott meg anyagi jogi szabályokat, utólag írta elő, hogy az ellenkező bizonyításáig vélelmezni kell a törvény taxatív követelményeinek nem megfelelő általános szerződési feltételek tisztességtelenségét, a vélelem megdöntésére a Törvény hatálybalépésétől számított 30 napos jogvesztő határidőt biztosított, korlátozta a pénzügyi intézmények által előterjeszhető bizonyítási indítványokat.

Az első fokú ítélet érdemét illetően felperes álláspontja szerint a bíróság a felperes megállapítás iránti keresete tárgyát képező szerződéses kikötéseket nem az átlagfogyasztó szemszögéből, nem az átlagfogyasztótól elvárható gondosság, ésszerűség, tájékozottság és figyelmesség alapulvételével értelmezte és ítélte meg a Törvény 4. § (1) bekezdése szerinti kikötéseknek való megfelelést. Olyan követelményeket hiányolt a vélelem sikeres megdöntéséhez, amelyek csak az egyoldalú szerződésmódosítás bekövetkezése esetén, a fogyasztó ellenőrzési joga keretében vizsgálhatók. Nem volt tekintettel arra, hogy felperes a Törvény speciális tárgyi és eljárási szabályai folytán csak az általános szerződési feltételek szintjén támaszthatta alá az általa alkalmazott szerződési kikötések tisztességességét, a 2/2012. PK véleményben foglalt, a bíróság által csak egyedi szerződéses ügyletek

tekintetében vizsgálható követelmények megvalósulását követelte meg.

A felperesi kereseti kérelem 1-3. pontjaiban megjelölt általános szerződési feltételek 1. pontjai vonatkozásában hangsúlyozta, hogy nyelvtani értelmezésükből egyértelmű, miszerint egyoldalú szerződésmódosításra feljogosító, egyoldalú alakító jogot felperes javára nem kötnek ki, azonban a felperesi kereseti kérelem 1-3. pontjaiban megjelölt általános szerződési feltételek 2. pontjaiban foglalt rendelkezések ezekkel együtt értelmezendők. A fogyasztó az 1. pontban meghatározott rendelkezésekből állapíthatja meg, hogy mihez képest változhatnak a 2. pontban részletesen felsorolt díjak. Az 1. pont ad iránymutatást arra, hogy a 2. pontban foglalt egyoldalú szerződésmódosításra vonatkozó jogát a felperes a szerződéskötéskor a fogyasztó rendelkezésére bocsátott díjszabás alapulvételével alkalmazhatja. Az 1. és 2. pontban meghatározottak együttes értelmezése alapozza meg, hogy a per tárgyát képező általános szerződési feltételek megfeleljenek a Törvény 4. § (1) bekezdés a) pontja szerinti egyértelmű és érthető megfogalmazás elvének, az e) pontja szerinti átláthatóság elvének, továbbá a d) pontja szerinti ténylegesség és arányosság elvének.

A kereseti kérelem 1-3. pontjaiban megjelölt általános szerződési feltételek 1. pontjait a felperes pontosan azon okból tette a kereset tárgyává, mivel a régi Ptk. 209. § (2) bekezdése, valamint a Ptk. 6:102. § (2) bekezdése egyaránt előírja az általános szerződési feltétel tisztességtelen voltának megállapításakor a szerződés más feltételeivel való kapcsolatának vizsgálatát.

A Törvény 4. § (1) bekezdés e) pontja szerinti átláthatóság elve tekintetében az elsőfokú bíróság a 2/2014. PJE határozatban foglalt követelmények szerint értékelte a per tárgyát képező általános szerződési feltételeket, öt pontban határozva meg, miért nem felelnek meg a törvényi követelménynek. Felperes álláspontja szerint a finanszírozási jogviszonyok hosszú futamidejére tekintettel nem várható el és követelhető meg a felperestől, hogy előre konkrétan megjelölje, a Magyar Posta Zrt. mely szolgáltatását fogja igénybe venni, hiszen az adott postai szolgáltatás elnevezésének változása, esetleges új szolgáltatás bevezetése, a régi szolgáltatás megszűnése, vagy jogszabály kötelező előírása miatt a felperesnek a szerződéskötéskor alkalmazott szolgáltatástól eltérő más postai szolgáltatást kell igénybe vennie. E szolgáltatások igénybevételére a fogyasztó szerződésszegő magatartása esetén, illetve a fogyasztó által helyettesíthető szolgáltatás igénybevételével kapcsolatosan kerül sor, vagyis a fogyasztó nem csak az esetleges díjemeléseket, hanem magukat a díjakat is elkerülheti. A gondos, ésszerű, tájékozott és figyelmes fogyasztó előtt közismert a Magyar Posta Zrt. postai küldemények továbbítására vonatkozó tevékenysége, egyértelmű, hogy a szerződési kikötésben meghatározott célból a részére megküldendő levelek posta útján történő kézbesítési költségének a szerződéskötéskor irányadó díjtételekhez képest bekövetkező változása a feltétele annak, hogy a felperes az egyoldalú szerződésmódosítás jogával élhessen. A fogyasztók számára ez jól felmérhető kockázatot jelent, a postai szolgáltatásokat a fogyasztók csaknem mindegyike igénybe veszi, e szolgáltatások díjtételeinek változása legalább olyan közismert tény, mint a fogyasztói árindex évenkénti mértékének ismerete.

A felperes egyértelműen meghatározta, hogy a Magyar Posta Zrt.-től igénybe vett szolgáltatások költségének változása miként hat a fogyasztó költségeire, a díjjegyzékében szereplő költségekben a Magyar Posta Zrt. által közzétett esetleges díjváltozás milyen arányt képvisel. Kikötötte, hogy a Magyar Posta Zrt. felperes által igénybevett szolgáltatásainak díjáról szóló hirdetményében foglalt változás tényleges hatásának megfelelő arányban változtathatja meg a fogyasztót terhelő díjakat. A „megfelelő arány” előírása következtében a felperes a szerződéskötéskor meghatározott arányokon nem változtathat, mert arányosan és nem nominálisan építheti be a változást, s azt is csak akkor, ha a változás ténylegesen kihat a fogyasztó érdekében történő levélküldésre. Az elsőfokú

bíróság az általános szerződési feltételek szintjét túllépve olyan részletszabály levezetését követelte meg a felperestől, ami a konkrét díjváltozás fogyasztó általi ellenőrzése és/vagy felügyeleti ellenőrzés keretében merülhetne csak fel. Hivatkozott felperes a régi Hpt. 2010. január 1. napjától hatályos 210. § (4) bekezdésére, mely szerint az egyoldalú módosítás jogát a hitelező akkor jogosult gyakorolni, ha a módosításra okot adó objektív körülmények tételes meghatározását a szerződés tartalmazza, valamint a hitelező árazási elveit írásban rögzítette. Az árazási elvekben a pénzügyi szolgáltató az adott kamat, díj vagy költség módosítása mértékére ténylegesen hatást gyakorló okokat határozhat csak meg, melyeket együttesen, tényleges hatásuk arányában kell figyelembe venni. A felperes által alkalmazott általános szerződési feltételek e szabályozáson alapultak.

Az elsőfokú bíróság azon megállapítása, miszerint nem szükségszerű, hogy a fogyasztó előtt ismert legyen a Magyar Posta Zrt. hirdeteménye, a felperes álláspontja szerint ellentétes a Kúria 2/2012. PK véleményében kifejtett és az Európai Unió Bírósága C-26/13. számú ítéletében közölt azon értelmezéssel, hogy a pénzügyi intézmény szerződési feltételei megítélése során az általánosan tájékozott, ésszerűen figyelmes és körültekintő átlagos fogyasztótól elvárt gondosságot kell figyelembe venni. Az átláthatóság és ezzel összefüggésben az egyértelmű és érthető megfogalmazás elvének fokmérője tehát az átlagfogyasztótól elvárható gondossági szint. Ezen átlagfogyasztótól elvárható, hogy tudomása legyen a Magyar Posta Zrt. levélküldési szolgáltatásairól, a postai levelezési díjakat rögzítő dokumentumról. A szolgáltatási díjakat rögzítő hirdetemény bármely postahivatalban és az interneten is bárki által hozzáférhető.

A felperes álláspontja szerint az objektivitás elvéből következően csaknem kizárt annak a lehetősége, ha a felperes az általa nem befolyásolható és alakítható, tőle független külső körülményt határoz meg a változás okaként, ne kelljen más által meghatározásra kerülő és hatályosuló, ekként külön dokumentumban megjelenő tényre vagy adatra hivatkoznia. Ez önmagában azzal a következménnyel jár, hogy a megváltozott tény vagy adat a szerződéstől elkülönülten, nem a felperes által meghatározott dokumentumban lehet fel. A jelen peres eljárás nem biztosított lehetőséget arra, hogy a felperes a konkrét egyoldalú költségmódosítás esetén érvényesülő gyakorlatát kifejthesse, melynek keretében tájékoztatást nyújt a fogyasztóknak a változásra okot adó körülmény konkrét fellelhetőségéről, ellenőrizhetőségéről. Miután a felperes ténylegesen nem élt az egyoldalú szerződésmódosítás jogával, ezért a per tárgyát nem képező más általános szerződési feltételek gyakorlatára tudna csak hivatkozni e körben.

A vizsgált általános szerződési feltételek alkalmasak arra, hogy az átlagfogyasztó előre láthassa, milyen feltétel bekövetkezése esetén változhat díj- és költségfizetési kötelezettsége, fel tudja mérni a változás maximális mértékét. Ez utóbbi a Központi Statisztikai Hivatal által közzétett előző évi éves fogyasztói árindex mértékéből a fogyasztók számára jól megítélhető. Az átláthatóság követelménye nem terjedhet ki a megváltozott új díj és költség összegszerű meghatározására, kiszámítási módja szerződésben való rögzítésére, vagy a változás konkrét mértéke előre történő meghatározására.

Felperes vitatta a per tárgyát képező általános szerződési feltételeknek a Törvény 4. § (1) bekezdés a) pontjában meghatározott egyértelmű és érthető megfogalmazás elvébe ütközését. Sérelmezte, hogy az elsőfokú bíróság e részében nem adta indokát döntésének, csupán visszautalt az átláthatóság elve szempontjából kifejtettekre, miszerint nem világos a fogyasztó számára, hogy a Magyar Posta Zrt. mely szolgáltatásait fogja felperes igénybe venni, ekként mely díjak változása az, amely a fogyasztóra hárított költségek felperes általi egyoldalú módosítását eredményezheti. Felperes megítélése szerint - amennyiben a fellebbviteli bíróság osztaná az átláthatóság elvébe ütközés tárgyában az elsőfokú bíróság álláspontját - nem eredményezheti ugyanaz az indok egyidejűleg az átláthatóság elvének sérelmét, valamint az egyértelmű és érthető megfogalmazás elvének sérelmét.

Hangsúlyozta, hogy a szavak általánosan elfogadott köznapi értelmét alapul véve az átlagfogyasztó számára érthető az általános szerződési feltétel; nem bonyolult, hanem áttekinthető szerkezetű; egy helyen összefoglalva jelennek meg az általános szerződési feltételekben a költségekre és díjakra vonatkozó rendelkezések - nem pedig elkülönülten, szétszabdalva -; a szabályozás konkrét és nem keretjellegű, nem ad lehetőséget utólagos kiterjesztésre, ezáltal kellően ellenőrizhető a fogyasztó által.

A felperes álláspontja szerint a Törvény 4. § (1) bekezdés b) pontjában foglalt tételes meghatározás elvének egészében megfelelnek az általános szerződési feltételek, nem csupán az elsőfokú bíróság által meghatározott részleges megfelelés áll fenn. Sérelmezte, hogy az elsőfokú bíróság e pont vonatkozásában is az átláthatóság elvébe ütközés indokaira alapította döntését. Megítélése szerint csekk-kérés, felszólítás, szerződésfelmondás, szerződéses kötelezettség teljesítésére vonatkozó felszólítás, KHR-be való felvitelre való figyelmeztetés és KHR-be való átadásról tájékoztatás érdekében megküldendő levelek fogyasztó részére történő eljuttatására igénybe vett postai szolgáltatás általános megjelölése a változás alapjául szolgáló ok meghatározásaként elegendő, nem szükséges a postai szolgáltatás konkrét megnevezése, ugyanis a felperest a jelen perben nem vizsgálható egyedi finanszírozási szerződések esetében a ténylegesen igénybe vett postai szolgáltatások és ezek esetleges díjemelése alapulvételével illeti meg az általános szerződési feltétel alapján az egyoldalú módosítás joga. Ha a felperes ajánlott küldeményben tájékoztatja a fogyasztót, akkor ennek a díjváltozását veheti figyelembe, ha tértivevényes küldeményben, akkor pedig ennek a díjváltozását.

A Törvény 4. § (1) bekezdés c) pontjában meghatározott objektivitás elve, valamint d) pontjában foglalt ténylegesség és arányosság elve felperes álláspontja szerint az érintett általános szerződési feltételek folytán nem sérült. Vitatta, hogy szabadon választhatná meg a pénzügyi intézmény, mely postai szolgáltatást veszi alapul a változtatáshoz, ugyanis a felperes az egyoldalú módosítást a szerződéses kikötés megfogalmazása szerint csak a változás „tényleges hatásának” megfelelően, azaz az általa ténylegesen igénybe vett postai szolgáltatás tekintetében alkalmazhatja. A tényleges hatás követelménye abszolút korlátot állít a felperes elé.

Az arányosság elve érvényesüléséhez az elsőfokú bíróság megkívánta az általános szerződési feltételekben annak meghatározását, hogy a pénzügyi intézmény díjain belül milyen arányt, illetve mértéket képvisel a Magyar Posta Zrt. által meghatározott díj, azonban felperes álláspontja szerint ez nem az általános szerződési feltételek, hanem az árazási elvek szintjének megfelelő szabályozási követelmény. Ez a fogyasztónak biztosított ellenőrzési jog keretében tényleges változás esetén vizsgálandó körülmény. A felperes azzal, hogy az egyoldalú módosítási joga gyakorlása bázisaként, kiinduló értéként a szerződés megkötésekor díjszabást vette alapul, és ehhez képest a változtatás korlátjaként szabta meg azt, hogy a változás ténylegesen hason a fogyasztóra áthárított díjra, és azzal arányos legyen, kötelezettséget vállalt arra, hogy a szerződéskötéskor általa alkalmazott arányokat megtartva foganatosítja a változtatást.

A Törvény 4. § (1) bekezdés g) pontjában meghatározott szimmetria elve vonatkozásában felperes szintén vitatta az első fokú ítélet indokolásában foglalt okfejtést. Felperes álláspontja szerint általános szerződési feltételei abban az esetben sértenék a szimmetria elvét, ha azokban kizárásra kerülne kifejezetten, hogy a fogyasztó javára bekövetkező feltételváltozás hatása a fogyasztó javára érvényesítésre kerüljön. Az elsőfokú bíróság által hivatkozott miniszteri indokolás - a törvény szövegével megegyezően - akként fogalmazott, hogy az egyoldalú szerződésmódosítás tisztességessége megállapításához az is szükséges, hogy a szerződési kikötés ne csak a fogyasztó hátrányára történő körülményváltozást tegye lehetővé, hanem biztosítsa a fogyasztó javára történő érvényesítést is. Sem a törvény, sem annak indokolása nem követeli meg a 2/2014. PJE

III/2. pontjában és a 2/2012. PK vélemény 6.g) pontjában foglalt azon értelmezést, hogy az egyoldalú szerződésmódosítás lehetősége csak akkor tisztességes, ha egyidejűleg kötelezettségként írja elő a fogyasztó javára változó körülményekre tekintettel a módosítást. Mivel a Törvény 4. § (1) bekezdés g) pontja e döntésektől eltérő tartalmú követelményt határoz meg, az elsőfokú bíróság a Törvény 11. § (1) bekezdésébe ütköző módon jutott arra a megállapításra, hogy a felperesi kikötések sértik a szimmetria elvét. Nem eredményezheti ugyanis a tisztességtelenséget, ha a szerződés kifejezetten nem rendelkezik a fogyasztó javára történő szerződésmódosítás kizárásáról, de tartalmában magában hordozza az oklistában meghatározott körülmény bármely irányú változása eredményeként történő szerződésmódosítás lehetőségét, ekként a fogyasztó számára kedvező változását is. A perben vizsgált kikötések nyelvtani értelmezéséből megállapítható, hogy a felperes által alkalmazott megfogalmazás magában foglalja az emelés és a csökkentés lehetőségét is. Nem tesz különbséget e kettő között, bármely irányú változás esetére szabályozza a felperest megillető egyoldalú szerződésmódosítást. Ezt igazolja az is, hogy a felmondási jog szabályozásánál a hivatkozott általános szerződési feltétel már kifejezetten a kedvezőtlen egyoldalú szerződésmódosításra hivatkozva biztosítja a fogyasztót illető felmondási jogot. A Hpt. kógens előírása szerint az árazási elvek keretében a pénzügyi intézménynek kötelezően gondoskodnia kellett a szimmetria elvének érvényesüléséről, így a perben a bíróság csak azt vizsgálhatta, hogy a peresített szerződési feltételek kizárták-e a fogyasztó javára történő változást vagy sem.

A Törvény. 4. § (1) bekezdés f) pontjában meghatározott felmondhatóság elve érvényesülését az elsőfokú bíróság a felperesi álláspontot osztva állapította meg, e részében felperes nem kérte az elsőfokú bíróság ítéletének felülbírálatát.

Az alperes fellebbezési ellenkérelmét az első fokú ítélet helybenhagyására, a felperes másodfokú perköltségben való marasztalására irányulóan terjesztette elő, kérve a felperes által a Pp. 155/A. §-a és 155/B. §-a alapján előterjesztett, az Alkotmánybíróság és az Európai Unió Bírósága eljárásának kezdeményezésére irányuló indítványok - mint alaptalanok és szükségtelenek - elutasítását.

Az alperes rámutatott arra, hogy felperes az egyedi normakontroll-eljárás kezdeményezése iránti indítványában túlterjeszkedett a Törvény azon rendelkezésein, amelyek a jelen perben a bíróság által alkalmazandók, és amelyek tekintetében az alkotmánybírósági vizsgálat bírói kezdeményezésének az Abtv. 25. § (1) bekezdése alapján helye lehet.

A Törvény hatálya alá tartozó szerződési feltételek vonatkozásában a tisztességtelenség törvényi definíciója 2004. év óta lényegében változatlan, a 2/2014. PJE III. pontja kifejezetten rögzíti, miszerint annak ellenére, hogy az elv tételes jogi szabályként csak 2009. május 22. napjától hatályos a magyar jogban, azt a korábban megkötött kölcsönszerződések kapcsán is alkalmazni kell. A Törvény rendelkezései nem ütköznek a visszamenőleges jogalkotás tilalmába, nem sértik a jogállamiság, jogbiztonság követelményét.

A Törvény tárgyi és személyi hatálya (1. § (1) és (3) bekezdése) vonatkozásában hivatkozott a Kúriának a pénzügyi intézmények fogyasztói kölcsönszerződéseire vonatkozó jogegységi határozatával kapcsolatos egyes kérdések rendezéséről szóló 2014. évi XXXVIII. tv-ben rögzített elszámolás szabályairól és egyes egyéb rendelkezésekről szóló 2014. évi XL. törvényre, melynek a Törvényt érintő módosító rendelkezései folytán az értelmezéssel kapcsolatos felperesi felvetések irrelevánssá váltak. A normavilágosság elvéből fakadó követelmények teljesültek, melynek kapcsán alperes az „egyedileg meg nem tárgyaltság” fogalom tekintetében utalt arra, hogy nem a Törvény, hanem az Irányelv tette e fogalmat a tisztességtelen szerződési feltétel definíciójának részévé.

A Törvény 19. § (1) és (2) bekezdései, ezzel összefüggésben a 8. § (1) bekezdésében foglalt

rendelkezések nem eredményeztek jogbizonytalanságot, nem sértették a normavilágosság elvét, felperest nem gátolták igényének kellő határidőben való érvényesítésében.

A perrel való közvetlen összefüggés hiánya miatt nem állapítható meg a felperes tisztességes eljáráshoz fűződő jogának sérelme a Törvény 7. § (5) bekezdése (kézbesítési vélelem), 7. § (7) bekezdés a) pontja (beavatkozás kizártsága), d) pontja (szünetelés kizártsága), g) pontja (bíróági meghagyás kizártsága), e) pontja (Pp. 104./A. § (1) bekezdésének alkalmazása) vonatkozásában. A Törvény 7. § (7) bekezdés h) pontja szerint a hiánypótlás lehetőségének kizárása nem fosztotta meg a felperest attól, hogy jogait bíróági eljárásban érvényesíthesse, hiszen a Pp. 130. § (1) bekezdés j) pontja alapján idézés kibocsátása nélkül elutasított keresetlevelét újra benyújthatta, mely lehetőséggel élt.

Az alperes osztotta az elsőfokú bíróság álláspontját az előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezésére vonatkozó felperesi indítvány vonatkozásában, hangsúlyozva, hogy az Irányelv átültetése megtörtént, nem merült fel olyan megalapozott kérdés, amellyel kapcsolatosan az Európai Unió Bíróságának előzetes döntéshozatali eljárását kellett volna kezdeményeznie a perbíróságnak. Az Irányelv 1. cikk (2) bekezdése tekintetében kiemelte, hogy az Irányelv hatálya nem terjed ki az olyan szerződési feltételek vizsgálatára, amelyek eltérést nem engedő kogens jogszabályi rendelkezéseket változtatás nélkül vettek át, ugyanakkor ezek tisztességtelenségének vizsgálata nem kizárt. A Törvény nem az Irányelv magyar jogba történő implementációját szolgálja, miután ez már megtörtént, nem kérhető számon az Irányelv céljának, tételes szabályainak érvényre juttatása. Ezzel szemben a Törvény nem tartalmaz a fogyasztók jogérvényesítési lehetőségét korlátozó rendelkezést, megfelel az Irányelv 7. cikkében foglaltaknak, mely szerint a tagállamok más típusú, az adott tagállam által hatékonynak ítélt szabályozással is megkísérelhetik biztosítani, hogy a tisztességtelen feltételek ne kerülhessenek alkalmazásra.

A fellebbezés érdemét tekintve a felperesi kereseti kérelem 1-3. pontjaiban megjelölt általános szerződési feltételek 1. pontjai tárgyában egyetértett az elsőfokú bíróság megállapításával, miszerint e rendelkezések nem tartoznak a Törvény 4. § (1) bekezdésének hatálya alá. E részében a kereset kereshetőségi jog hiánya okából történő elutasítása ténylegesen annak megállapítását jelenti, hogy e feltételek nem minősülhetnek a Törvény alapján tisztességtelenségnek és emiatt semmisnek. E feltételeket azonban az elsőfokú bíróság a 2. pontban meghatározott általános szerződési feltételek tisztességtelensége megítélése során figyelembe vette, a 2. pontban foglalt rendelkezéseket ezekkel összefüggésben vizsgálta.

Az alperes álláspontja szerint az elsőfokú bíróság helyesen értelmezte az átláthatóság elvét a törvény 4. § (1) bekezdés e) pontjában foglaltak alapján. A felperes által alkalmazott kikötésből az ésszerűen figyelmes és körültekintő fogyasztó nem tudta megállapítani, hogy milyen okból kerülhet sor többletterhek rá történő áthárítására, mert nem tudhatta, hogy milyen szolgáltatásokat kíván igénybe venni a felperes, azaz mely postai szolgáltatások díjtételeinek változását kell figyelemmel kísérenie; milyen mértékben kerülhetnek áthárításra a többletterhek „megtartva a szerződéskötés kori arányokat”, hiszen a szerződéskötés kori arányokkal sem lehetett tisztában, azokat vele nem közölték; nem állapíthatta meg milyen módon hat ki a körülményváltozás az általa fizetendő díj mértékére, mivel e változókat nem ismerhette. E szempontból a régi Hpt.-nek való megfelelés nem bír relevanciával, mert a tisztességtelenség nem azonos a jogszabályba ütközéssel; azáltal, hogy egy szerződési kikötés nem ütközik közjogi, regulációs normába, még nem válik magánjogi szempontból relatív jogviszonyban automatikusan tisztességtelenséggé és így érvényessé.

Helyesen állapította meg az elsőfokú bíróság, miszerint az egyértelmű és érthető megfogalmazás elve körében nem elegendő, hogy a rendelkezések nyelvtanilag érthetők legyenek, szükséges, hogy az átlagos fogyasztó képes legyen saját terhei változására vonatkozó következtetés levonására, mérlegelni saját kockázatát.

A tételes meghatározás elve körében az első fokú ítéletben kifejtettekkel az alperes egyetértett azzal, hogy sérti ezen elvet az is, ha az ok-lista nem alkot zárt rendszert, elemei tágran értelmezhetőek és a felperes döntésétől függően tovább bővíthetőek.

Az objektivitás elve körében kiemelte az alperes, hogy a hivatkozott kikötések lehetőséget biztosítanak felperes számára a szerződésmódosítási feltételek befolyásolására, nem tartalmaznak korlátozást arra nézve, hogy ténylegesen mely postai szolgáltatást és milyen költségkihatással vehet igénybe.

Az alperes osztotta az elsőfokú bíróság álláspontját a ténylegesség és arányosság elvének sérelme bekövetkezése tárgyában, vitatva azt a felperesi álláspontot, hogy ezen elv érvényesülése a szerződéses kikötés szintjén nem, csupán annak alkalmazási gyakorlata alapján vizsgálható. Ezen elv éppen azt követeli meg, hogy magát a szerződéses kikötést úgy kell megfogalmazni, hogy arra a fogyasztó a későbbiekben az elv érvényesülésének hiányában jogot alapíthasson.

Helytállóan állapította meg az elsőfokú bíróság a szimmetria elvének sérelmét, nem felel meg ezen elvárásnak az a szerződéses kikötés, amely ugyan nem zárja ki a fogyasztó javára történő egyoldalú szerződésmódosítást, azonban azt kifejezetten nem teszi kötelezővé.

A fellebbezés nem alapos.

A Fővárosi Ítéltábla a jogorvoslati kérelmet érdemben bírálta el, az alábbiak szerint nem értett egyet felperes előzetes döntéshozatali, illetve Alkotmánybíróság előtti normakontroll eljárás szükségességére vonatkozó fellebbezési érvelésével.

A kérelemben hivatkozott Irányelv célja, hogy az Európai Unió tagállamaiban a tisztességtelen szerződési feltételeket illetően egységes, a fogyasztói jogokat egyértelműen meghatározó fogyasztóvédelmi szabályozás valósuljon meg, mely védelmi rendszer azon az elven alapul, hogy a fogyasztó a tárgyalási lehetőségei, az információs szintje tekintetében hátrányos helyzetben van az eladóhoz vagy szolgáltatóhoz képest, általuk előzetesen meghatározott olyan szerződési feltételek elfogadásáról kell döntenie, melyek tartalmát nincs módja befolyásolni. Ezen egyenlőtlenség csak a szerződő feleken kívüli pozitív beavatkozással egyenlíthető ki. Az Irányelv olyan szabályozás kialakítását követeli meg a tagállamoktól, amelynek alapján a fogyasztót nem kötik a szerződő partnere által egyoldalúan kikötött tisztességtelen szerződési feltételek. Az Irányelv minimum követelményrendszert állít fel, a 6. cikk értelmében a fogyasztóra kötelezettséget nem jelentő, a 3. cikkben meghatározott tisztességtelen feltételek lehetséges eseteit a melléklete példálódzó jelleggel nevesíti; a tagállamokra bízva - többek között - a tisztességtelen feltételt tartalmazó szerződés érvénytelenségi jogkövetkezményének a szabályozását, a tisztességtelen feltételek alkalmazása elleni eszközöknek a meghatározását, melynek során a 8. cikk szerint a nemzeti jogrendjükben a fogyasztók magasabb szintű védelme érdekében szigorúbb rendelkezéseket fogadhatnak el, vagy tarthatnak hatályban.

Az irányelvet átültető jogharmonizációs célból került sor a régi Ptk. 1997. évi CXLIX. törvénnyel történő módosítására: az 1998. március 1-jén hatályba lépő régi Ptk. 209. § (1) bekezdése az általános szerződési feltétel tisztességtelenségének jogintézményét bevezetve annak megtámadhatóságát engedte, a régi Ptk. 209/B. § (1) bekezdése definiálta a tisztességtelenség fogalmát, a 209/B. § (2) bekezdése példálódzva meghatározta a tisztességtelenségi kritériumokat.

Az 1997. évi CXLIX. tv. 11. § (4) bekezdésében foglalt felhatalmazás alapján a 18/1999. (II. 5.) Korm. rendelet - a 3. § (2) bekezdésében jogharmonizációs célját kinyilvánítva - az Irányelv mellékletének átültetését célozta, nem taxatív jelleggel az 1. §-ában a feltétlenül (fekete lista), 2. §-ában az ellenkező bizonyításáig (szürke lista) tisztességtelenségnek minősülő szerződési feltételeket nevesítette; a 2. § d) pontban foglaltak szerint az egyoldalú

szerződésmódosítást feltételhez, a szerződésben meghatározott alapos okhoz és a fogyasztót egyidejűleg megillető azonnali hatályú elállási vagy felmondási jog biztosításához kötötte.

A kölcsönszerződések speciális jellemzőjére tekintettel ugyancsak jogharmonizációs és fogyasztóvédelmi céllal az 1997. január 1-jén hatályba lépő régi Hpt. 210. § (3) bekezdése a kamatot, díjat vagy egyéb feltételt érintő, a fogyasztóra hátrányos egyoldalú szerződésmódosítást a szerződésben meghatározott feltételek fennállása esetére tette lehetővé.

A hazai jogátültető szabályozási megoldásokat is érintő európai bírósági ítéletekre épülve - figyelembe véve az Európai Unió Bíróságának az Irányelvől fakadó követelményeket értelmező kiterjedt joggyakorlatát - került sor Magyarország Európai Unióhoz történő csatlakozását követően a 2006. évi III. törvénnyel történő Ptk. módosítással a szabályozás újrastrukturálására: A régi Ptk. 209. § (1) bekezdése újradefiniálta, pontosította a tisztességtelenség fogalmát, elhagyva annak kritériumai példálódzó meghatározását, a 209/A. § (2) bekezdése pedig eltérve a régi Ptk. 209/A. § (1) bekezdésében változatlanul fenntartott megtámadhatóság főszabályától, a fogyasztói szerződések tekintetében eltérő érvénytelenségi jogkövetkezményt, semmisséget határozott meg és a szankcionálást kiterjesztette az általános szerződési feltételeken kívül az egyedileg meg nem tárgyalt szerződéses kikötésekre is.

A jogharmonizációs rendbe illeszkedett a 2009. évi XIII. törvénnyel történő Hpt. és a 2009. évi XXXI. törvénnyel történő Ptk. módosítás.

A Hpt. 210. § (3) bekezdése a fogyasztóval kötött kölcsön- vagy pénzügyi lízingszerződésben az ügyfélre kedvezőtlenül kizárólag a kamat, díj vagy költség egyoldalú módosítását engedte az azokra kihatással bíró ok-okozati feltételek megváltozása esetére. A módosított régi Ptk. 209. § (4) bekezdése az Irányelv 5. cikkének megfelelés érdekében a tisztességtelenség megállapítására alapot adó semmisségre vezető önálló okként nevesítette azt, ha a szerződési feltétel nem világos vagy nem érthető, továbbá az Irányelv 4. cikk (2) bekezdésével összhangban a 209. § (5) bekezdésében a tisztességtelenség értékelésének köréből egyébként kivont, a szolgáltatás és ellenszolgáltatás arányosságára vonatkozó szerződési rendelkezés tekintetében is megkívánta a félreérthetetlen megfogalmazást.

Jogharmonizációs céllal született továbbá a 2009. évi CL. törvénnyel és a 2010. évi XCVI. törvénnyel történő Hpt. módosítás. Az előbbi módosítással hatályba léptetett régi Hpt. 210. § (3) bekezdése előírta a pénzügyi intézmények számára, hogy a szerződésben tételesen jelöljék meg a későbbi egyoldalú szerződésmódosítás lehetséges objektív okait (ok-lista) és írásban rögzítsék árazási elveiket.

A fogyasztói, különösen a devizaalapú hitel-, kölcsön- és pénzügyi lízingszerződések vonatkozásában történt nagyszámú perindításra tekintettel vált szükségessé, hogy a jogvitákban a fenti jogszabályok alkalmazására a bírói gyakorlatban egységesen és az Irányelvvel összhangban kerüljön sor, ennek érdekében hozta meg a Kúria 2/2011. PK véleményét, 3/2011. PK véleményét, 2/2012. PK véleményét, 3/2013. számú, 6/2013. számú és 2/2014. számú polgári jogegységi határozatát. Utóbbi az egyoldalú szerződésmódosítást lehetővé tevő szerződési feltételek tisztességtelenségének megítélése tárgyában végzett joggyakorlat-elemzés eredményeképpen született, a régi Ptk. 209.§ (1) bekezdésében meghatározott generálklauzulát értelmező, a 2/2012. PK vélemény 6. pontjában felsorolt tisztességtelenséget eredményező elveket ültette át.

Utal e körben a Fővárosi Ítéltábla az Európai Unió Bíróságának C-92/11. számú ítéletére, melynek 58. pontja értelmében az állandó ítélkezési gyakorlat szerint azon értelmezést, amelyet a Bíróság az EUMSZ 267. cikk alapján ráruházott hatásköre alapján valamely közösségi jogszabályra vonatkozóan kifejt, megmagyarázza és pontosítja e jogszabály jelentését és terjedelmét, ahogyan azt a hatálybalépésének időpontjától értelmezni és alkalmazni kell, illetőleg értelmezni és alkalmazni kellett volna, a bíróságok alkalmazhatják,

és azt alkalmazniuk kell az értelmezési kérelemről határozó ítélet előtt keletkezett és létrejött jogviszonyokra is, ha egyébként teljesülnek azon feltételek, amelyek lehetővé teszik az említett szabály alkalmazására vonatkozó pernek a hatáskörrel rendelkező bíróságok előtti megindítását. A 2/2012. (XII. 10.) PK vélemény 6. pontjához fűzött indokolása ezzel azonosan úgy fogalmaz, nem ütközik a visszaható hatályú jogalkalmazás tilalmába, ha a bíróság a szerződéskötés időpontjában hatályos Ptk. rendelkezések alapján az ÁSZF tisztességtelenségét állapítja meg olyan okból, amelyet utóbb a külön törvény - adott esetben a kialakult joggyakorlat tapasztalatait felhasználva - kötelezően is szabályoz.

A 2/2014. PJE határozat érvényre juttatását célzó Törvény pedig változtatás nélkül átvéve ezen szempontrendszerrel állította fel a kikötések tisztességtelenségének vélelmét és szabályozta az annak megdöntését lehetővé tevő eljárást.

Ebből következően a Törvény a bíróságok számára kötelező jogegységi határozatban rögzített jogelvek jogszabályi szintre emelését végezte el azok közvetlen érvényesülése érdekében, rendelkezései nem minősülnek jogszabály általi szerződésmódosításnak és nem áll fenn visszamenőleges hatályú jogalkotás ténye sem, mert nem új érvénytelenségi okot nevesített, hanem a régi Ptk. 209. § (1) bekezdésében foglalt generálklauzula egységesített bírói értelmezéséből kiindulva célozta meg a pénzügyi intézmények által fogyasztói kölcsönszerződésekben használt tisztességtelen általános szerződési feltételek és egyedileg meg nem tárgyalta tisztességtelen kikötések - fogyasztói perindítás nélküli - kiküszöbölését, elősegítve az egyedi szerződéseken alapuló perek lezárását, a külön törvénnyel szabályozásra kerülő elszámolás lefolytatását.

A fentiekben részletezett jogharmonizációs folyamatra, az alkalmazandó Törvény implementációs jellege hiányára tekintettel a Fővárosi Ítéltábla álláspontja szerint a jogvita elbírálása nem igényli sem az Irányelv, sem a 2014/17/EU irányelv felperes által hivatkozott rendelkezései Európai Unió Bírósága általi értelmezését vagy akár érvényessége ellenőrzését. Mivel a felperes által állított, a Törvény alkalmazhatóságát kétségbe vonó felvetések nem képezhetik előzetes döntéshozatal tárgyát, e vonatkozásban felperes maga sem határozott meg kérdéseket, a Fővárosi Ítéltábla nem látta indokoltnak a Pp. 155/A. § (1) bekezdése szerint az EUMSZ 267. cikkében biztosított előzetes döntéshozatalra utalás intézményének igénybevételét. Utal a Fővárosi Ítéltábla arra is, hogy miután nem minősül végső fokon eljáró fórumnak (C-210/06. Cartesio-ügy), előzetes döntéshozatalra tartozó kérdés fennállása esetén sem terhelné az Európai Unió Bíróságához fordulás kötelezettsége, diszkrecionális jogánál fogva annak szükségességét mérlegelni jogosult.

A Törvény jelen jogvitában alkalmazandó, felperes által kifogásolt rendelkezései és az ahhoz kapcsolódó 2/2014. PJE határozat vonatkozásában a Fővárosi Ítéltábla alaptörvényellenességet sem észlelt tekintettel arra, hogy a fentiekben részletezett jogalkotói folyamat okán nem történt visszamenőleges hatályú jogalkotás és a perben alkalmazott rendelkezések tekintetében a jogállamiság, jogbiztonság elvének érvényesülése sem vetett fel alkotmányossági aggályokat. Ekként mellőzte a Pp. 155/B. § (1) bekezdése szerinti Alkotmánybíróság előtti normakontroll eljárás kezdeményezését. Az erre irányuló felperesi kérelem valamennyi elemére kitérő részletesen indokolt elutasítás tartalmilag normakontrollt eredményezne, ezért ezt a Fővárosi Ítéltábla mellőzte, utalva arra, hogy más bíróság ugyanezen indítvány tárgyában hozott fellebbezésben hivatkozott határozata a Pp. 4. § (1) bekezdése szerinti alapelvi rendelkezésnek megfelelően nem köti.

A fellebbezés érdemét érintően a Fővárosi Ítéltábla megállapította, hogy az elsőfokú bíróság ítéletében a tényállást a jogvita elbírálásához szükséges mértékben feltárta, abból helytállóan vont le következtetést a kereset alaptalanságára.

Az elsőfokú bíróság a Törvény 1. § (1) bekezdésében foglaltak helytálló értelmezésével

állapította meg, hogy a felperesi kereseti kérelem 1-3. pontjaiban megjelölt általános szerződési feltételek 1. pontjai nem tartoznak a Törvény tárgyi hatálya alá, miután nem tartalmaznak a 4. § (1) bekezdése szerinti, az egyoldalú szerződésmódosítás lehetőségét tartalmazó szerződési kikötést, mindössze a Lízingbeadó díjszabása alkalmazásának esetköreit rögzítik. Ebből következően az elsőfokú bíróság megalapozottan határozott ezen szerződési kikötések vonatkozásában a felperes keresetelési joga hiányában e kikötések érdemi vizsgálata nélkül a kereset elutasításáról. Ugyanakkor e döntés nem zárta ki annak a lehetőségét, hogy a kereseti kérelem 1-3. pontjaiban megjelölt általános szerződési feltételek 2. pontjai tisztességeségének megítélése során az elsőfokú bíróság azokat az 1. pontban meghatározott kikötésekkel egybevetve és együttesen értelmezve járjon el.

A felperesi kereseti kérelem 1-3. pontjaiban megjelölt, a törvényi vélelemmel érintett általános szerződési feltételek 2. pontjai vonatkozásában a jelen per tárgyát annak vizsgálata képezi, hogy a felperest a költség egyoldalú változtatására feljogosító általános szerződéses kikötések tisztességesek-e, megfelelnek-e a Törvény 4. § (1) bekezdés a)-f) pontjaiban rögzített valamennyi elvnek.

Miután a Törvény a bírói gyakorlat alapján konkretizálta, hogy a fogyasztói kölcsönszerződésekben a pénzügyi intézményt egyoldalú szerződésmódosításra feljogosító rendelkezések mely elveknek való meg nem felelés esetén ütköznek a tisztességtelenség generálklauzulájába, a Fővárosi Ítéltábla álláspontja szerint a Törvény 11. § (1) bekezdése - a preambulumban deklarált törvényi célra is figyelemmel - nem értelmezhető akként, hogy a 4. § (1) bekezdésében rögzített elvek érvényesülésének vizsgálata során a bíróságnak ne kellene figyelembe vennie a perbeli szerződéses kikötések alkalmazása időpontjában hatályos azon nemzeti és uniós jogi normákat, bírói gyakorlatot, amelyekre figyelemmel a Kúria a 2/2014. PJE határozata 2. pontjában foglalt hét elvet kialakította.

Nem foghat helyt felperes azon fellebbezési érvelése, hogy az Irányelv 1. cikk (2) bekezdésével összhangban álló régi Ptk. 209. § (6) bekezdése, valamint a Ptk. 6:102. § (4) bekezdése értelmében a kógens jogszabályi rendelkezéseknek, így a 2009. évi CL. törvénnyel módosított régi Hpt. 2010. január 1. napjától hatályos 210. § (3)-(5) bekezdéseiben szabályozott árazási elveknek való megfeleléséje okán a felperesi kereseti kérelem 1-3. pontjaiban megjelölt általános szerződési feltételek 2. pontjaiban meghatározott szerződési kikötések tisztességtelensége nem vélelmezhető.

E körben a Fővárosi Ítéltábla rámutat arra, miszerint a Ptk. kötelmi jogi szabályai alapvetően arra épülnek, hogy a szerződés megkötésére a kölcsönös érdekek kiegyenlítését biztosító alkufolyamatban kerül sor, ezért a szerződés tartalmát a felek a régi Ptk. 200. § (1) bekezdése szerint szabadon állapíthatják meg. Ezen diszpozitivitás nem korlátlan, a régi Ptk. 200. § (2) bekezdése szerint a jogszabályba ütköző, a jogszabály megkerülésével kötött, a nyilvánvalóan jóerkölcsbe ütköző szerződés semmis; további korlátot jelent a jóhiszeműség és tisztesség objektív kötelmi jellegű kategóriája. A régi Ptk. 209. § (1) bekezdésében megfogalmazott generálklauzula nem tartalmazza a tisztességtelen kikötés tényállási elemeként a jogszabályba ütközést, a feltétel tisztességtelensége enélkül is megállapítható. A 2/2012. PK vélemény 2. pontja szerint az általános szerződési feltételként szerződés részévé váló tisztességtelen kikötés érvénytelenségéről a régi Ptk. 209. §-a rendelkezik; a fogyasztóval kötött kölcsönszerződések tekintetében tehát az általános szerződési feltételek kikötéseinek tisztességtelen jellegét a régi Ptk. 209. §-a és nem a Hpt. alapján kell megítélni. Kétségtelen, hogy a régi Ptk. 209. § (6) bekezdésének rendelkezése folytán olyan feltétel tisztességtelensége bírósági vizsgálat tárgyát nem képezheti, melyet jogszabály határoz meg, vagy jogszabály előírásainak megfelelően határoznak meg, ez azonban csak olyan jogszabályi rendelkezésekre vonatkozik, amelyek az adott kérdést a

szerződés tartalmává válásához szükséges részletezettséggel rendezik, tehát amelyek nem igénylik a régi Ptk. 205. § (1) bekezdése szerinti konszenzust, enélkül is a régi Ptk. 205. § (2) bekezdése értelmében a szerződés tartalmává válnak. Ezzel szemben a régi Hpt. olyan kógens törvényi keretszabály, melyet a pénzügyi intézmény rendelkezési joga tölt meg tartalommal. Ebből következően az a körülmény, hogy a Hpt.-ben biztosított egyoldalú szerződésmódosítási jogát felperes az általános szerződési feltételekben foglaltak szerint a Hpt. rendelkezéseinek megfelelően írásban rögzített, a Felügyelet által jóváhagyott árazási elvek betartásával gyakorolhatja, nem zárja ki a perbeli szerződési feltételek tisztességtelennek minősítését, mert a költség árazási elveknek megfelelően történő egyoldalú emelésének lehetőségét biztosító szerződési feltétel amellet, hogy egyfelől megfelelhessen a ténylegesség, arányosság és szimmetria elvének, még sértheti az átláthatóság elvéből fakadó követelményeket és emiatt minősülhet tisztességtelennek.

Helyesen járt el az elsőfokú bíróság, amikor a Törvény 4. § (1) bekezdésében rögzített elvek egyenértékűsége és egyben konjunktivitása megállapítása mellett a 2/2014. PJE határozat III/2. pontjában foglaltakra figyelemmel a 2/2012. PK vélemény 6. pontjára utalással elsősorban az átláthatóság elvének érvényesülését vizsgálta.

A Törvény 4. § (1) bekezdés e) pontja értelmében a kamat, díj, költség egyoldalú emelését lehetővé tevő szerződéses kikötés akkor nem felel meg az átláthatóság elvének, ha a fogyasztó nem láthatta előre, hogy milyen feltételek teljesülése esetén és milyen mértékben kerülhet sor további terhek rá történő áthárítására.

A Fővárosi Ítéltábla kiemeli az Európai Unió Bírósága C-26/13. számú ítéletében (Kásler-ügy) foglaltakat, mely szerint az Irányelv által létrehozott védelmi rendszer azon az elven alapszik, hogy a fogyasztó az eladóhoz vagy szolgáltatóhoz képest hátrányos helyzetben van mind tárgyalási lehetőségei, mind pedig információs szintje tekintetében, amely helyzet az eladó vagy szolgáltató által előzetesen meghatározott feltételek elfogadásához vezet anélkül, hogy a fogyasztó befolyásolni tudná ezek tartalmát. A szerződési feltételnek éppen ezért világosnak és érthetőnek kell lennie, mely alatt nem kizárólag azt kell érteni, hogy az érintett feltételnek nyelvtani szempontból kell érthetőnek lennie a fogyasztó számára, hanem azt is, hogy a szerződésnek átlátható jelleggel fel kell tüntetnie az érintett feltételben meghatározott mechanizmus konkrét működését, valamint az e mechanizmus és a kölcsön folyósítására vonatkozó többi feltételben előírt mechanizmus közötti viszonyt oly módon, hogy a fogyasztónak módjában álljon egyértelmű és érthető szempontok alapján értékelni a számára ebből eredő gazdasági következményeket (Irányelv 5. cikk). Az Irányelv huszadik preambulum bekezdése kifejezetten meghatározza, hogy a fogyasztó számára ténylegesen lehetőséget kell biztosítani, hogy megismerhesse a szerződés összes feltételét. Az Európai Unió Bírósága C-472/10. számú ítéletében továbbá rámutatott arra, hogy az Irányelv melléklete 1. pontja j) alpontjának és 2. pontja d) alpontjának fényében úgy kell értelmezni ezen irányelv 3. cikkének (1) és (2) bekezdését, ha valamely eladó vagy szolgáltató a fogyasztói szerződésekben szereplő általános szerződési feltételek részét alkotó kikötésben a nyújtandó szolgáltatásokhoz kapcsolódó díjak egyoldalú módosítását írja elő, anélkül azonban, hogy e költségek kiszámításának módját egyértelműen meghatározná, és anélkül, hogy e módosítás érvényes indokát megjelölné, e kikötés tisztességtelennek minősül. Lényegében ugyanezt fogalmazta meg a C-92/11. számú ítélete is, amennyiben kimondja, hogy a nyújtandó szolgáltatás díjainak egyoldalú megváltoztatását a szolgáltató számára lehetővé tevő feltétel mérlegelését illetően alapvető jelentőséggel bír egyrészt az, hogy a szerződés a nyújtandó szolgáltatáshoz kapcsolódó díjak megváltoztatásának indokát és módját átlátható jelleggel, úgy tünteti-e fel, hogy a fogyasztó egyértelmű és érthetően megfogalmazott kritériumok alapján előre láthassa e díjak esetleges módosítását, másrészt pedig az, hogy a fogyasztók a díjak tényleges módosítása esetén jogosultak-e a szerződés

felmondására.

Mindebből következően nem irreális elvárás a gazdasági erőpozícióban lévő pénzintézzel mint professzionális gazdasági szereplővel szemben, hogy mérje fel a szerződéskötéssel együtt járó kockázati tényezőket és azt olyan módon tárja a jellemzően különleges szakértelemmel nem rendelkező fogyasztó elé, hogy az abból megfelelően fel tudja mérni az általa a szerződéskötéskor vállalt kötelezettségeket, az ok-listában megjelölt és a szerződéskötést követően bekövetkező körülményváltozásokból eredő többletkötelezettsége keletkezésének indokait, kötelezettségei változásának mechanizmusát és annak lehetséges mértékét.

Az elsőfokú bíróság által is helytállóan felhívott, az Európai Unió Bíróságának fenti ítéletei az átláthatóság elvének érvényesülése érdekében rámutattak továbbá arra is, kifejezetten a szerződés részévé kell tenni a jogszabály előírása folytán kötelezően alkalmazandó jogszabályi rendelkezést annak érdekében, hogy a fogyasztó erről megfelelően tájékozott legyen - azaz a fogyasztó esetében nem elég az egyébként érvényesülő azon elvre támaszkodni, hogy a jogszabály elvárt ismerete folytán annak tartalmát nem szükséges beépíteni a szerződésbe (C-92/11.). A C-472/10. számú ítélet szerint pedig, amennyiben a nyújtandó szolgáltatáshoz kapcsolódó díjak változtatása módjának bizonyos szempontjait az Irányelv 1. cikkének (2) bekezdése értelmében vett kötelező érvényű törvényi vagy rendeleti rendelkezések tartalmazzák, illetve amennyiben e rendelkezések a fogyasztó tekintetében előírják a szerződés felmondásának jogát, alapvető fontosságú, hogy a szóban forgó fogyasztót az eladó vagy szolgáltató tájékoztassa a hivatkozott rendelkezésekről.

Helyesen mutatott rá az elsőfokú bíróság, hogy a régi Hpt. 210. § (3)-(4) bekezdései, és a Hpt. 279. § (4)-(5) bekezdései által szabályozott, de a fogyasztó által meg nem ismerhető árazási elvek nem képezik a felperes általános szerződési feltételeinek részét, ezért ha azok a kötelező érvényű jogszabályi rendelkezésnek megfelelően biztosítják is a felek szerződéses jogviszonyában a szimmetria és az arányosság érvényesülését, az átláthatóság követelménye nem érvényesül, hiszen a felperes maga sem vitatta, hogy a hivatkozott jogszabályi rendelkezéseken alapuló árazási elvek a fogyasztó számára nem megismerhetőek, és a postai szolgáltatások költségének díjban érvényesített (és megtartani vállalt) arányát, valamint a költségek csökkenésének fogyasztó javára történő érvényesítésének kötelezettségét az általános szerződési feltételek nem tartalmazzák.

Az a tény, hogy az egyoldalú szerződésmódosításra okot adó, egyébként a Fővárosi Ítéltábla álláspontja szerint objektív és a ténylegesség elvének is megfelelő körülmények bekövetkezése, a Magyar Posta Zrt. díjszabása módosulása esetén a felperes a fogyasztó által nem ismert árazási elvekben rögzített arányban élhet a szerződésmódosítás jogával, a fogyasztó számára lényegében előre nem kalkulálhatóvá és utólag ellenőrizhetetlenné teszi az egyoldalú szerződésmódosítás jogszerűségét, ennek hiányában továbbá azt sem tudja megítélni, hogy az adott feltétel bekövetkezése esetén követelhet-e, és ha igen, milyen mértékű költségcsökkentést a felperestől. Ebből következően, valamint azáltal, hogy a fogyasztóval kötött szerződésben a szerződéskötés időpontjában nem kerültek kifejezetten és egyértelműen rögzítésre a felperes által kötelezően alkalmazandónak tekintett jogszabályi rendelkezések, valamint az általa alkalmazott, az árazási elvekben rögzített, a díjszabás meghatározására vonatkozó számítási módok, kétségtelenül bekövetkezett az átláthatóság követelményének sérelme.

A felperesi kereseti kérelem 1-3. pontjaiban megjelölt általános szerződési feltételek 2. pontjai a fentiekben kifejtettek szerint a Törvény 4. § (1) bekezdés e) pontjában foglalt átláthatóság elvébe ütköznek. Ekként a 4. § (1) bekezdésében meghatározott elvek

konjunktivitására tekintettel a Fővárosi Ítéltábla szükségtelennek ítélte a)-d) és g) pontban foglalt elvek érvényesülésének további vizsgálatát, miután azok esetleges megvalósulása sem eredményezheti a kereset megalapozottságát.

Mindezekre tekintettel a Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság keresetet elutasító ítéletét a Pp. 253. § (2) bekezdése alapján helybenhagyta.

A felperes fellebbezése nem vezetett eredményre, így a felperes a Pp. 239. §-a utaló szabálya folytán alkalmazandó Pp. 78. § (1) bekezdése alapján köteles megfizetni az alperes jogi képvisellel felmerült másodfokú perköltségét. Ennek mértékét a Fővárosi Ítéltábla a 32/2003. (VIII.22) IM számú rendelet 2. § (1) - (2) bekezdése alkalmazásával mérlegeléssel állapította meg 504.000 forint + áfa munkadíjban, továbbá 22.680 forint készkiadásban. Ennek során figyelembe vette, hogy az alperesi jogi képviselő a csatolt megbízási szerződés szerint 200.000 forint felkészítő munka díjára jogszerűen tart igényt, ugyanakkor a fellebbezési ellenkérelem elkészítésével és a másodfokú tárgyaláson történő megjelenéssel összefüggésben - figyelemmel az azonos jellegű perekben előadott általános hivatkozásokra is - 8 órás munkavégzés fogadható el, mely a kikötött 38.000 forint + áfa óradíj alkalmazásával 304.000 forint + áfa összeget eredményez; melyhez hozzászámítandó a mindösszesen 504.000 forint munkadíj 4,5%-ának megfelelő készkiadás. Az alperes meghaladó perköltségigénye alaptalan.

Budapest, 2014. november 5. napján

Dr. Tibold Ágnes s.k.
a tanács elnöke

Dr. Csullag Józsefné s.k.
előadó bíró

Hegedűsné dr. Uhrin Andrea s.k.
bíró